

S?n?f ?çi Ö?retmen Davran??lar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *S?n?f ?çi Ö?retmen Davran??lar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30302>

Özet

Eğitim Yönetimi alanında geliştirilen **Sınıf İçi Öğretmen Davranışları Ölçeği** (SÖDÖ), Şener Büyüköztürk ve meslektaşları tarafından 2004 yılında, öğretmenlerin sınıf ortamında sergiledikleri kritik pedagojik ve etkileşimsel davranışları ölçmek amacıyla oluşturulmuş bir araçtır. Ölçek, tek boyutlu bir yapıya sahip olup, 27 maddeden oluşmaktadır. Amacı, öğretmenlerin öğrencileri yanlış anlamalardan kurtarma, rehberlik etme ve öğrenme sürecini destekleme gibi rolleri ne şekilde üstlendiğini değerlendirmektir.

Bu araç, Türkiye'deki eğitim bağlamında geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılarak geliştirilmiş olup, öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin ve gelişim alanlarının belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ölçek, özellikle öğretmen yetiştirme programlarının ve sınıf içi etkileşim kalitesinin bilimsel olarak incelenmesine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öğretmen Davranışları, Sınıf Yönetimi, Eğitim Psikolojisi, Likert Ölçeği, Ölçek Geliştirme, Öğretmen Performansı.

Yazarlar

Şener Büyüköztürk, Ercan Kılıç, Şener Karadeniz, Selahattin Karataş.

Amaç

Sınıf İçi Öğretmen Davranışları Ölçeği'nin temel amacı, öğretmenlerin öğrenci merkezli yaklaşımları benimseme ve sınıf içi öğrenme ortamını destekleme düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Ölçek, öğretmenlerin yalnızca bilgi aktarmaya odaklanıp odaklanmadığını değil, aynı zamanda öğrencilerin bilişsel süreçlerini harekete geçirme, hatalarını fark etmelerini sağlama ve rehberlik etme gibi daha karmaşık davranışlarını da ölçmeyi hedefler.

Geliştirme çalışması, 2004 yılında *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*'nde yayımlanmıştır ve Türk eğitim sistemi için kültürel olarak uygun, yüksek geçerlik ve güvenirlik özelliklerine sahip bir ölçüm aracı sunmayı amaçlanmıştır. Bu sayede, eğitim yönetimi alanındaki araştırmacılar, sınıf içi dinamikleri daha derinlemesine inceleyebilmektedir.

Yapı

Ölçek, yapılan faktör analizleri sonucunda **tek boyutlu** bir yapıya sahip olarak standardize edilmiştir. Bu boyut, genel olarak öğretmenin sınıf içi etkileşimlerindeki **Destekleyici ve**

Yönlendirici Pedagojik Davran??lar?n? temsil etmektedir. Toplamda 27 maddeden olu?an bu yap?, ö?retmenin ö?renciyi merkeze alan yakla??mlar? ne ölçüde uygulad???n? yans?t?r.

Maddeler, ö?retmenin ö?rencilerin yan??lar?n? do?rudan düzeltmek yerine, onlar? sorgulama yoluyla do?ru bilgiye ula?t?rma becerisini de?erlendiren ifadeler içermektedir. Derecelendirme, 5'li Likert Ölçe?i format?nda (1= hiçbir zaman - 5= her zaman) yap?ld??? için, elde edilen yüksek skorlar, ö?retmenin bu destekleyici davran??lar? daha s?k ve etkili bir ?ekilde sergiledi?ini i?aret eder.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, Büyüköztürk ve arkadaşlar? tarafından titizlikle yürütülmü?tür. Yay?nlanan makale, ölçe?in yap? geçerli?ini sa?lamak amacıyla **Faktör Analizi** tekniklerinin kullan?ld???n? göstermektedir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? tek bir yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlam???t?r.

Ayr?ca, kapsam geçerli?inin sa?lanması için uzman görüşlerine ba?vurulmu? ve maddelerin s?n?f içi ö?retmen davran??lar? alan?n? yeterince temsil edip etmedi?i de?erlendirilmi?tir. Sonuç olarak, S?ÖDÖ'nün, Türk e?itim ba?lam?nda ö?retmen davran??lar?n?n ölçülmesinde geçerli bir araç oldu?u sonucuna var?lm???t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlar?n?n zaman içinde ve farklı durumlarda tutarlılı???n? sa?lamay? amaçlam???t?r. Ölçek geli?tirme çal??malar?nda en yaygın kullan?lan yöntem olan **?ç Tutarlılık Katsay?s? (Cronbach Alfa)** hesaplanm???t?r.

Akademik standartlara göre, S?ÖDÖ'nün iç tutarlılık katsay?s?n?n yüksek oldu?u varsay?lmaktadır (genellikle .80'in üzerinde). Bu yüksek de?er, ölçekteki 27 maddenin birbirleriyle uyumlu oldu?unu ve ayn? temel yap?y? ölçme konusunda kararlı sonuçlar verdi?ini göstermektedir. Bu da ölçe?in pedagojik ara?t?rmalarda güvenle kullan?labilece?i anlam?na gelmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, **S?n?f ?çi Ö?retmen Davran??lar?** yap?s?n?n ampirik olarak do?rulanmas? amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullan?lm???t?r. Bu analizler, ba?lang?çtaki geni? madde havuzundan, ölçülmek istenen tek boyutu en iyi ?ekilde aç?klayan 27 maddenin nihai forma alınmas?n? sa?lam???t?r.

Yap?lan Aç?mlay?c? Faktör Analizi, maddelerin beklendi?i gibi tek bir faktör alt?nda topland???n?

ve bu faktörün varyansın önemli bir kısmını açıkladığını ortaya koymuştur. Bu sonuç, araştırmacılara ölçekten elde edilen skorun, öğretmenlerin sınıf içi rehberlik ve destekleyici davranışların temsil eden tek bir genel puan olarak yorumlanabileceği konusunda güçlü bir istatistiksel zemin sunmaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Öğretmen Davranışlarının Değerlendirilmesine Yönelik)

Format: 5'li Likert Ölçeği formatında 27 maddelik yazılı anket.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmenler (Öz değerlendirme veya öğrenci/gözlemci değerlendirmesi için kullanılabilir).

Yaş Grubu: Uygulama yapılan eğitim kademesindeki öğretmenler (Orijinal çalışmada genellikle ilk ve ortaöğretim öğretmenlerini kapsamaktadır).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki okullarda görev yapan öğretmenler örnekleminde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, verilen ifadeye ne sıklıkla katıldıklarını (1= hiçbir zaman - 5= her zaman) işaretlerler. Yüksek toplam puan, destekleyici sınıf içi davranışların yüksek düzeyde sergilendiğini gösterir.

Anahtar Kelimeler

Sınıf İçi Etkileşim, Pedagojik Yeterlilik, Öğretmen Gelişimi, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Eğitim Yönetimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Bilgi mevcut değil.

Kurumsal E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değil.

İletişim Adresi: Sener Büyüköztürk (senerbuyukozturk@gmail.com)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Sener Büyüköztürk ve arkadaşları tarafından 2004 yılında geliştirilmiştir ve

yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve olası ücretler konusunda sorumlu yazar Zener Büyüköztürk ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı analizleri Dergipark platformunda erişime açıktır: dergipark.ulakbim.gov.tr.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: sinif-ici-ogretmen-davranislari-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Büyüköztürk, Z., Kılıç, E., Karadeniz, Z. ve Karataş, S. (2004). Sınıf İçi Öğretmen Davranışları Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 38, 212-229.

Sınıf İçi Öğretmen Davranışları Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Tek boyut ve 27 Madde: Öğrencilerimi yanlış anlamadıkları konularda, yanlışları görebilmeleri için sorular sorarak yönlendiririm.